

PISM

POLSKI INSTYTUT SPRAW MIĘDZYNARODOWYCH
THE POLISH INSTITUTE OF INTERNATIONAL AFFAIRS

NR 56 (3190), 19 SIERPNIĄ 2026 © PISM

BIULETYN

Wyzwania polityki zagranicznej nowego rządu Litwy

Tomasz Zduńczyk

Powołany w lipcu br. rząd Mindaugasa Sinkevičiusa jest trzecim w bieżącej kadencji litewskiego Sejmu (od końca 2024 r.). Poza stałym priorytetem zapewnienia bezpieczeństwa – wobec m.in. zagrożeń ze strony Rosji – jego celami w polityce zagranicznej są poprawa stosunków z Chinami i utrzymanie obecności wojsk amerykańskich na Litwie. Nowy rząd będzie rozważać również możliwe zmiany w stosunkach z Białorusią. Polityka Litwy względem Polski nie ulegnie zmianie.

Zmiany w koalicji rządzącej. Przeformowanie koalicji w połowie kadencji Sejmu (2024–2028) jest skutkiem zmian w kierownictwie największej partii spośród współrządzących po ostatnich wyborach, czyli Litewskiej Partii Socjaldemokratycznej (LSDP, zajmuje 52 miejsca w 141-osobowym Sejmie). Od maja br. przewodniczy jej Sinkevičius, który zapowiedział przegląd koalicji i możliwość usunięcia z niej populistycznego Świtu Niemna (Nemuno Aušra – NA). Formalnym powodem zerwania koalicji był sprzeciw NA wobec planów budowy nowego poligonu wojskowego w Kopciowie (lit. Kapčiamiestis) przy granicy z Polską. Lider NA Remigijus Žemaitaitis sygnalizował, że projekt ten nie zwiększa znacząco bezpieczeństwa Litwy, a władze nie uwzględniają sprzeciwu mieszkańców. Wpływ na decyzję o usunięciu NA z koalicji mogły mieć także problemy prawne związane z antysemickimi wypowiedziami Žemaitaitisa i śledztwo w sprawie nadużyć finansowych kierownictwa tej partii.

W nowej koalicji, składającej się ponownie z LSDP i Litewskiego Związku Rolników i Zielonych (LVŽS), miejsce NA zajął centrolewicowy Związek Demokratów „W imię Litwy” (DSVL). Tym samym rząd może liczyć na 75 głosów wobec 78 wspierających poprzedni gabinet Ingi Ruginienė. Sześciu ministrów zachowało stanowiska, w tym Kęstutis Budrys, minister spraw zagranicznych z nominacji LSDP, lecz nienależący do niej. Choć partia ta krytykowała niekiedy jego działania w poprzednim rządzie, pozostawienie go na urzędzie może służyć premierowi do utrzymania dobrych relacji z prezydentem Gitanasem Nausėdą, z którego otoczenia wywodzi się Budrys.

Zmiana koalicji ma zwiększyć spójność i stabilność rządu, a także poprawić współpracę z prezydentem, który był nieprzychylny obecności w niej NA. Poprzedni gabinet borykał się m.in. z wyzwaniami wizerunkowymi powodowanymi właśnie przez Žemaitaitisa. Nowy rząd będzie ponadto pod większą kontrolą największej w koalicji LSDP ze względu na obsadzenie przez nią aż 9 z 14 resortów (wobec 8 z 15 w poprzednim). Stabilność gabinetu ma wzmocnić także silniejsza niż poprzedniczki pozycja Sinkevičiusa w partii.

Główne wyzwania w polityce zagranicznej. Nowy rząd deklaruje, że jego priorytetem w polityce zagranicznej jest zażegnanie kryzysu w stosunkach z Chinami. Był to jeden z najważniejszych postulatów LSDP w kampanii wyborczej 2024 r., wynikający z kosztów tego sporu. Konflikt rozpoczął się w 2021 r., kiedy władze litewskie wyraziły [zgode na otwarcie Tajwańskiego Biura Przedstawicielskiego w Wilnie](#). Jego nazwa wywołała sprzeciw Chin ze względu na użycie słowa „Tajwan” zamiast wykorzystywanej w większości państw nazwy „Tajpej”. W toku zaogniania się sporu ChRL obniżyła rangę przedstawiciela w Wilnie do chargé d'affaires. Ograniczyła też stosunki gospodarcze z Litwą, m.in. usunęła ją z katalogu celnego, co utrudniało eksport, a także nałożyła ograniczenia na europejskie firmy, które mają zakłady na litewskim terytorium. W maju 2021 r. Litwa – jako pierwsze państwo – wycofała się z inicjatywy współpracy Chin z państwami Europy Środkowej 17+1, a pół roku później odwołała personel ambasady w Pekinie.

Oslabienie stosunków z Chinami miało służyć wzmocnieniu relacji Litwy z USA, które wspierały ją w tych działaniach, przy jednoczesnym założeniu zaangażowania Tajwanu w rozwój litewskiego przemysłu technologicznego. Tymczasem jeszcze przed wyborami parlamentarnymi w 2024 r. LSDP i DSVL zarzucały Tajwanowi niedostateczny rozwój współpracy. Dlatego Litwa planuje doprowadzić do przywrócenia ambasadorów w Wilnie i Pekinie i utrzymywania relacji z Chinami na poziomie zbliżonym do innych państw UE. Jednocześnie uzależnia postępy w normalizacji od zachowania dobrych stosunków z USA – w sierpniu br. członkowie grupy ds. Tajwanu w Kongresie wezwali władze litewskie do dalszego rozwijania relacji z Tajwanem i nieulegania naciskom Chin.

W związku z rozpoczętym przeglądem zaangażowania wojskowego USA w Europie istotnym wyzwaniem dla Litwy jest utrzymanie na jej terytorium amerykańskiej obecności wojskowej. Jest ona ściśle powiązana z jej zaangażowaniem w Polsce. Wzmocniony batalion pancerny (ponad tysiąc żołnierzy), rotacyjnie rozmieszczany na Litwie, jest bowiem wysuniętą częścią Pancерnej Brygadowej Grupy Bojowej, której dowództwo i większość pododdziałów przebywa na terytorium RP. Litwa, gdzie stacjonuje też wielonarodowa grupa bojowa NATO pod dowództwem Niemiec, traktuje rotacyjną obecność wojsk USA jako dodatkową gwarancję bezpieczeństwa.

Z utrzymaniem dobrych stosunków z USA powiązana jest także [kwestia polityki wobec reżimu na Białorusi](#). Nowy litewski rząd nadal traktuje to państwo jako zagrożenie. Jednocześnie deklaruje dążenie do jego izolacji w razie kontynuowania przezeń działań hybrydowych wymierzonych w UE i NATO, a także wspierania rosyjskiej agresji na Ukrainę. Oznacza to zmianę podejścia w porównaniu z gabinetem Ruginienė, który zabiegał o pełną izolację Białorusi m.in. ze względu na brak reform wewnętrznych. Program rządu Sinkevičiusa natomiast nie wskazuje na potrzebę dążenia do wolnych wyborów i innych procesów demokratyzacji, lecz na [demokratyczną Białoruś jako długoterminowy cel litewskiej polityki zagranicznej](#). Większa skłonność do rozpatrywania możliwości poprawy stosunków z Białorusią wynika z nacisków USA w sprawie zniesienia embarga na białoruskie nawozy potasowe. Amerykański specjalny przedstawiciel ds. Białorusi John Coale zaproponował ponadto organizację białorusko-litewskiego spotkania na szczepku wiceministrów spraw zagranicznych. Część litewskich elit politycznych nie wykluczała dostosowania się do tych oczekiwań w imię dobrych stosunków z USA.

Działania Litwy w Unii Europejskiej skupiają się na przygotowaniach do rozpoczynającej się w styczniu 2027 r. półrocznej prezydencji w Radzie UE. Jej głównymi zadaniami będą koordynacja negocjacji wieloletnich ram finansowych na lata 2028–2034, w tym uwzględnienie dalszego wspierania Ukrainy, działania na rzecz zarówno zwiększania bezpieczeństwa Europy, także w kontekście migracji, jak i rozszerzenia Unii – szczególnie na wschód – oraz walki z dezinformacją.

Litwa będzie kontynuować wspólne działania z partnerami w Europie. W dziedzinie bezpieczeństwa rząd traktuje priorytetowo potrzebę rozmieszczenia na litewskim terytorium niemieckiej 45. Brygady Pancерnej jako trzonu sił NATO. M.in. w związku z tym Litwa przeznacza ponad 1 mld euro na budowę w Rudnikach i Rukli infrastruktury wojskowej i cywilnej dla niemieckich żołnierzy, ponieważ planowane jest ich stałe tam rozmieszczenie do 2027 r. Nowy rząd przewiduje ponadto zacieśnianie relacji z Polską w ramach Trójkąta Lubelskiego, w tym w sprawach bezpieczeństwa, a także kontynuację współpracy przy rozwoju infrastruktury i projektów energetycznych. W stosunkach z Ukrainą utrzyma wsparcie dla jej członkostwa w UE i NATO, a także dążenie do zapewnienia sprawiedliwego pokoju oraz wyzwolenia terytoriów okupowanych przez Rosję.

Wnioski i perspektywy. Na większą stabilność rządu może wpływać silniejsza, w porównaniu z Ruginienė, pozycja Sinkevičiusa w partii, a w konsekwencji – jako premiera. Może to pomóc w bardziej zdecydowanym realizowaniu założeń polityki zagranicznej, jednak nowy gabinet będzie miał na to najwyżej dwa lata – do kolejnych wyborów parlamentarnych. Stabilność rządu będzie wpływać pozytywnie na przygotowania Litwy do sprawowania prezydencji w Radzie UE.

Dotychczasowy brak widocznych postępów w relacji z Chinami wskazuje, że normalizacja może pozostać poważnym wyzwaniem. Przedłużanie się obecnego stanu może mieć jednak konsekwencje wewnętrzne na Litwie. Ewentualny brak postępów może bowiem stanowić dla LSDP podstawę dalszej krytyki ministra Budrysa i podjęcia próby jego odwołania.

Przegląd zaangażowania wojskowego USA w Europie, który może doprowadzić do ograniczenia liczebności wojsk rotacyjnych bądź ich całkowitego wycofania z Litwy, wymaga działań na rzecz uzupełnienia ewentualnej nieobecności. Litwa wiąże nadzieję na potwierdzenie rozlokowania części wojsk USA na jej terytorium z zapowiedziami utrzymania amerykańskich sił w Polsce. Dlatego litewskie zainteresowanie polskimi wysiłkami na rzecz budowy stałej amerykańskiej bazy wojskowej w Polsce może stanowić kolejne pole zacieśniania współpracy w dziedzinie bezpieczeństwa.

Choć większość litewskich polityków deklaruje utrzymywanie twardego kursu wobec Białorusi, zmiana retoryki przez nowy rząd sugeruje dopuszczanie rozpatrzenia poprawy stosunków. W tej kwestii kluczowa pozostaje pozycja Stanów Zjednoczonych, które mogą ponawiać naciski w sprawie odblokowania tranzytu białoruskich nawozów potasowych przez port w Kłajpedzie. Będzie to szczególnie ważne, gdy rozpoczną się prace nad przedłużeniem sankcji UE wobec Białorusi. W dyskusji o rozwoju stosunków Litwy z białoruskim reżimem może powrócić także zapowiadana jeszcze przez Ruginienė inicjatywa koordynowania tej kwestii z Polską. Może to pozwolić na wypracowanie wspólnego stanowiska wobec Białorusi.